

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 170g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din punctul 3¹ și a punctului 7 teza a 8) din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478 din 15 noiembrie 2002

(determinarea statutului persoanei asigurate sau neasigurate)

CHIȘINĂU

6 martie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

Dlui Aurel BĂIEȘU, *președinte de ședință*,
Dlui Igor DOLEA,
Dnei Victoria IFTODI,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 15 decembrie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 6 martie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „nu este încadrat în câmpul muncii” de la punctul 3¹ și a punctului 7 teza a 8) din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478 din 15 noiembrie 2002, ridicată de către avocatul Valeriu Bîrcă, în dosarul nr.3-466/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională, pe 15 decembrie 2017, de către judecătorul Speranța Clima de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Începând cu data de 20 august 2007, dna Doina Caraman a fost angajată în cadrul S.A. „Banca de Economii”.

4. Pe 21 octombrie 2013, dna Doina Caraman a născut primul copil, iar începând cu luna ianuarie 2014, s-a aflat în concediul pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de trei ani (21 octombrie 2016).

5. În perioada aflării în concediul pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de trei ani, ca urmare a inițierii procesului de lichidare a S.A. „Banca de Economii”, pe 18 ianuarie 2016 dna Doina Caraman a fost

concediată în baza articolului 86 alin.(1) lit. b) din Codul muncii, în legătură cu lichidarea unității.

6. Pe 26 ianuarie 2016, dna Doina Caraman a născut un al doilea copil. Totodată, la nașterea celui de-al doilea copil, reclamantei i-a fost achitată indemnizația de maternitate în conformitate cu prevederile legale, având în vedere baza de calcul stabilită pentru calcularea indemnizației achitate la nașterea primului copil.

7. Pe 25 ianuarie 2017, dna Doina Caraman a depus o cerere la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani privind stabilirea și achitarea indemnizației pentru îngrijirea celui de-al doilea copil până la împlinirea vârstei de trei ani.

8. Prin Decizia din 31 ianuarie 2017, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani a stabilit o indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului până la 1,5 ani în cuantumul stabilit de legislație pentru persoanele neasigurate.

9. Pe 27 martie 2017, dna Doina Caraman a depus o cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat anularea Deciziei din 31 ianuarie 2017 și stabilirea indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de trei ani, în cuantumul indemnizației pentru creșterea copilului, potrivit bazei de calcul folosite la stabilirea indemnizației pentru primul copil. Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea prealabilă.

10. Pe 16 mai 2017, dna Doina Caraman a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani prin care a solicitat anularea deciziei din 31 ianuarie 2017 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Buiucani.

11. Pe 20 noiembrie 2017, dna Doina Caraman și avocatul acesteia, dl Valeriu Bîrcă, au depus o cerere prin care au solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1. În ședința de judecată, avocatul a susținut cererea formulată.

12. Prin încheierea din 4 decembrie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate, suspendarea procesului și trimiterea sesizării Curții Constituționale în vederea soluționării ei.

B. Legislația pertinentă

13. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 49

Protecția familiei și a copiilor orfani

„(1) Statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin.

(2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.

(3) Toate preocupările privind întreținerea, instruirea și educația copiilor orfani și a celor lipsiți de ocrotirea părinților revin statului și societății. Statul stimulează și sprijină activitățile de binefacere față de acești copii.”

Articolul 50

Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

„(1) Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire specială. Toți copiii, inclusiv cei născuți în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.

(2) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de asistență în realizarea drepturilor lor.

(3) Statul acordă alocațiile necesare pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copiilor bolnavi ori handicapați. Alte forme de asistență socială pentru copii și tineri se stabilesc prin lege.

(4) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise.

(5) Autoritățile publice asigură condiții pentru participarea liberă a tinerilor la viața socială, economică, culturală și sportivă a țării.”

Articolul 72

Categorii de legi

„(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

[...]

(3) Prin lege organică se reglementează:

[...]

j) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele și protecția socială;

[...].”

Articolul 102

Actele Guvernului

„(1) Guvernul adoptă hotărâri, ordonanțe și dispoziții.

(2) Hotărârile se adoptă pentru organizarea executării legilor.

[...].”

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 289 din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale sunt următoarele:

Articolul 2

Dreptul la prestații de asigurări sociale

„(1) Dreptul la prestații de asigurări sociale, în condițiile prezentei legi, se exercită prin sistemul public de asigurări sociale.

[...]

(4) Persoanele asigurate au dreptul, în condițiile prezentei legi, la prestații de asigurări sociale și în cazurile în care riscul asigurat s-a produs în perioada de probă sau în ziua concedierii. În cazul persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă pe durată determinată, precum și în cazul lichidării unității, dreptul la prestații încetează la data încetării contractului, cu excepția dreptului la indemnizație de maternitate și indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă survenită în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale. **În cazul încetării contractului individual de muncă pe durată determinată, precum și în cazul lichidării unității în perioada aflării în concediu pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, dreptul la indemnizația pentru creșterea copilului se menține și după încetarea contractului, cu condiția că asiguratul nu se angajează la o altă unitate.**

[...]”

Articolul 5

Tipurile de prestații de asigurări sociale

„(1) Asigurații din sistemul public de asigurări sociale au dreptul la următoarele prestații:

[...]

f) indemnizație pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani;

[...]

(2) Șomerii au dreptul la prestațiile prevăzute la alin.(1) lit. a), d) și h).

(3) Modul de acordare a prestațiilor de asigurări sociale se stabilește de Guvern.”

Articolul 6

Condițiile de acordare a prestațiilor de asigurări sociale

„(1) Asigurații au dreptul la prestații de asigurări sociale dacă au un stagiul total de cotizare de cel puțin 3 ani.

(2) Asigurații care au un stagiul total de cotizare de până la 3 ani beneficiază de dreptul la prestații de asigurări sociale dacă confirmă un stagiul de cotizare de cel puțin 9 luni în ultimele 24 de luni premergătoare datei producerii riscului asigurat sau datei nașterii copilului în cazul riscului asigurat creșterea copilului.

(3) Asigurații care desfășoară activitate pe bază de contract individual de muncă pe durată determinată, inclusiv cei care muncesc la lucrări sezoniere, beneficiază de dreptul la prestații de asigurări sociale dacă au stagiul de cotizare specificat la alin.(1)

sau (2) ori de cel puțin 12 luni, realizat în ultimele 24 de luni anterioare producerii riscului asigurat.

[...]"

15. Prevederile relevante ale Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1478 din 15 noiembrie 2002, sunt următoarele:

„1. Dreptul de a beneficia de indemnizații adresate familiilor cu copii îl au persoanele asigurate/neasigurate cu domiciliul sau reședința în Republica Moldova.”

„2. Persoană asigurată se consideră, în condițiile prezentului Regulament, persoana care îndeplinește condițiile prevăzute în articolul 6 al Legii nr.289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale.”

„3¹. Persoană neasigurată se consideră mama/tata, părintele adoptiv/tutorele care la data nașterii copilului:

- nu este încadrat în câmpul muncii;

[...]"

„7. Indemnizațiile adresate familiilor cu copii se stabilesc, la cererea persoanei asigurate/neasigurate, cu respectarea următoarelor condiții:

[...]"

„8) pentru persoana care solicită indemnizație pentru creșterea/îngrijirea copilului, statutul persoanei asigurate sau neasigurate se determină la data nașterii copilului;

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

16. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul menționează că prevederile contestate, care stabilesc situațiile în care se consideră că persoana are statut de asigurat sau de neasigurat, în contextul solicitării indemnizației pentru creșterea/îngrijirea copilului, constituie norme primare.

17. De asemenea, autorul susține că, potrivit prevederilor articolului 37 din Legea nr. 489 din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale, perioada de îngrijire a copilului până la vârsta de trei ani se asimilează stagiului de cotizare.

18. În acest sens, autorul menționează că, potrivit articolului 7 alin. (7²) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, în cazul în care asiguratul, în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare

lunii survenirii riscului asigurat, nu a realizat venit asigurat la nicio unitate din motiv de concediu pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de trei ani, cuantumul indemnizației de maternitate și al indemnizației pentru creșterea copilului următor se stabilește având în vedere baza de calcul utilizată la calcularea acestor indemnizații pentru copilul precedent.

19. În final, autorul excepției de neconstituționalitate pretinde că prevederile contestate vin în contradicție cu articolele 6, 47, 49, 50, 72 alin. (3) lit. j) și 102 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

20. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

21. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității hotărârilor Guvernului, în speță a Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478 din 15 noiembrie 2002, ține de competența Curții Constituționale.

22. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către avocatul Valeriu Bîrcă, în dosarul nr.3-466/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani. Ea a fost formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016.

23. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „nu este încadrat în câmpul muncii” de la punctul 3¹ și punctul 7 teza a 8) din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478 din 15 noiembrie 2002.

24. Potrivit prevederilor punctului 3¹ din Regulamentul citat, se consideră persoană neasigurată mama/tata, părintele adoptiv/tutorele care la data nașterii copilului nu este încadrat în câmpul muncii. Totodată, potrivit punctului 7 teza a 8) din Regulament, pentru persoana care solicită indemnizație pentru creșterea/îngrijirea copilului, statutul acesteia de persoană asigurată sau neasigurată se stabilește la data nașterii copilului.

25. Autorul excepției susține că prevederile criticate contravin articolelor 6, 47, 49, 50, 72 alin. (3) lit. j) și 102 din Constituție.

26. Curtea observă că argumentele sale constau în analiza mai multor prevederi ale cadrului legislativ privind sistemul public de asigurări sociale și privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă, fără a fi stabilit un raport clar al incompatibilității acestora cu normele constituționale. În special, autorul solicită să fie declarate neconstituționale prevederile care nu îi acordă persoanei neangajate statutul de asigurat, deși în sesizare se invocă prevederile legale care reglementează statutul juridic al

persoanei aflate în concediul de îngrijire a copilului până la vârsta de trei ani.

27. În acest sens, Curtea menționează că o prevedere legală poate constitui obiect al jurisdicției constituționale doar în cazul în care normele constituționale invocate au incidență în privința normelor contestate. Nu este de competența Curții să compare prevederi ale mai multor acte legislative între ele și să raporteze concluzia care ar rezulta din această comparație la dispoziții ori principii ale Constituției.

28. În același timp, Curtea reține că, în baza articolului 2 alin. (3) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, *persoana are dreptul la prestațiile de asigurări sociale legate de riscurile sociale de care este asigurată.*

29. Potrivit prevederilor contestate, persoana care nu este încadrată în câmpul muncii se consideră persoană neasigurată și, prin urmare, nu poate beneficia de indemnizația pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de trei ani. Totodată, punctul 2 din Regulament stabilește că persoană asigurată are statut de persoană care îndeplinește condițiile prevăzute în articolul 6 al Legii nr. 289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale.

30. Prin urmare, Curtea menționează că statutul de persoană asigurată/neasigurată trebuie stabilit prin interpretarea sistematică a tuturor prevederilor legale incidente.

31. Având în vedere cele enunțate, Curtea menționează că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate pentru a fi examinată în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „nu este încadrat în câmpul muncii” de la punctul 3¹ și a punctului 7 teza a 8) din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478 din 15 noiembrie 2002, ridicată de către avocatul Valeriu Bîrcă, în dosarul nr.3-466/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Aurel BĂIEȘU

*Chișinău, 6 martie 2018
DCC nr.18
Dosarul nr.170g/2017*